

pinge și este respinsă... Personal, înclin să cred că numita Claire Lannes a ucis fiindcă ura cu disperare carnea cu sos, pe care o gătea, cu o sfântă inconștiență, Marie-Thérèse persoană suspectată de a fi fericită.

Toate aceste secrete simple și amare ale personajelor piesei le-au păstrat cu remarcabilă discreție Ileana Predescu, a cărei inteligență scenică a intuit perfect, paradoxul lui Claire Lannes, echilibrul între ingenuitate și forță, între nevinovăție și ură, dedublarea marcată a personajului (excelent spusă replica: „Ea se gândi atunci să se sinucidă”, așa, la persoana a III-a, deși era vorba de ea însăși), apoi Octavian Cotescu și Silviu Stănculescu, într-un dialog liniștit, purtat pe

un ton coborât, ca într-o convorbire oarecare despre un fapt divers, într-un limbaj dramatic bine servit de traducerea lui Manase Radnev. Și, încă o dată, trebuie să remarc seriozitatea lui Petre Sava Băleanu, care știe să aleagă textele pentru televiziune, să le și prezinte original, să lovească sensibilitatea spectatorului... Mi-a plăcut, de asemenea, deși m-a deranjat puțin mișcarea prodigioasă a aparatului, prim-planurile și detaliile subliniate cu finețe de operatorii Constantin Lungu și Ilie Șerbănescu.

După un coborîș vertiginos, teatrul la televiziune a început să urce din nou.

Dumitru Solomon

CARTEA DE TEATRU

Philippe Van Tieghem :

Mari actori ai lumii

Apărut în editura „Meridiane”, volumul reunește traducerea a două lucrări relativ recente datorate lui Philippe Van Tieghem: *Les grands comédiens* și *Les grands acteurs contemporains*, apărute în 1960, respectiv 1963 în colecția de popularizare „Que sais-je?” și cuprinzând o trecere în revistă a celor mai însemnați actori dintre 1400—1963, din mai multe țări, Franța deținând însă principala pondere. Istoric literar, autor al unor studii de sinteză cu scop de popularizare asupra romantismului francez sau asupra doctrinelor literare din Franța, Philippe Van Tieghem dovedește de data aceasta preocupări de istoria teatrului.

Relevante și în introducerea lucrării, dificultățile pe care le întâmpină cel ce vrea să studieze creațiile actorilor din trecut rezidă în însuși specificul artei dramatice. Prit excelență efemere, creațiile scenice nu supraviețuiesc spectacolului. Pentru epocile de pînă la inventarea cinematografului și a mijloacelor mecanice de înregistrare a vocii, eoul trezit de creațiile actorilor în conștiința contemporanilor rămîne singura sursă din care pot fi cunoscute. Dar această sursă trebuie abordată cu multă prudență; dintre toate artele, arta actorului se adaptează cel mai adesea și mai profund gustului publicului dintr-o anumită epocă. Cutare interpret, care prin patosul său electriza publicul din perioada de glorie a teatrului romantic, ar părea astăzi ușor ridicol, ca gesturile exagerate dintr-un film mut.

În câteva cazuri, și anume atunci cînd acordă unei mari personalități o tratare mai dezvoltată, Van Tieghem depășește cu succes aceste dificultăți; apelînd la mărturiile contemporanilor, el le receptează cu spini

critic al spectatorului de azi, așa cum se întâmplă în pasajul despre Sarah Bernhardt. În astfel de cazuri, autorul știe să distingă talentul autentic de aureola creată actorului de o viață aventuroasă. Specificul colecției în care au apărut originalele franceze ale lucrărilor sale îl obligă însă pe autor ca, în locul unui studiu aprofundat al problemei, să ofere cititorilor doar un breviar în care enumerarea principalilor actori este însoțită doar de datele biografice esențiale și de rolurile în care interpretii respectivi au excelat.

În volumul apărut în editura „Meridiane”, textul lui Van Tieghem este completat de o „Addenda” în care Sanda Diaconescu, totodată traducătoare și autoare a notelor, face o succintă prezentare a principalilor actori români, încercînd să păstreze tonul general al cărții. Inițiativa este meritorie, dar nu și lipsită de riscuri. Aglomerarea unui preamare număr de nume într-un spațiu restrîns obligă la adevărate acrobații cu caracterizările care trebuie să cuprindă în câteva cuvinte personalități complexe. Și dacă pentru epocile trecute timpul a ajutat selecția, perioada contemporană dă prilejul unei adevărate cascade de nume, în virtejul cărora doar vagi criterii cronologice mai servesc ca puncte de reper. Sînt defecte pe care „Addenda” la împărtășește cu lucrarea lui Van Tieghem.

Volumul *Mari actori ai lumii* este o carte utilă, un instrument de informare rapidă. Prezența unui indice alfabetic al numelor de actori (existent în ediția franceză) ar fi ușurat orientarea în acest dicționar sui-generis al marilor slujitori ai scenei.

Gh. Lăzărescu